

בס"ד. שיחת ש"פ האזינו, י"ג תשרי, ה'תשי"ט.

בלתי מוגה

א. כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה כנשר יעיר קנו.

* * *

ב. על יסוד הכלל שבנ"י הם בבחי' "מהלכים" בעבודתם¹, מובן שבעבודת ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות יש מעלה על עבודת יוהכ"פ. והיינו, שמבלי הבט על העליות שבעשי"ת (שבאים לאחרי הקדמת העבודה דחודש אלול וימי הסליחות) — החל מר"ה, ובאופן שבכל יום ניתוסף עומק לפנים מעומק כו', עשרה "עומקים"², עד להעילוי דיוהכ"פ, ובפרט נעילת יוהכ"פ שהיא עלי' היותר גדולה — בהכרח לומר שיש מעלה בימים שלאחרי יוהכ"פ אפילו לגבי העילוי דנעילה. ולא עוד אלא שאין זו עלי' סתם, אלא עלי' שבאין-ערוך.

ג. ענין זה מובן מסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בשם הרשב"ץ³: פעם אחת התוועד הצמח-צדק בסוכה עם בניו ועם זקני החסידים שהיו אז, ושלשה אברכים עמדו סמוך לסוכה מבחוץ והקשיבו לדברים הנאמרים, ושמעו שדיברו אודות תלמידי המגיד, וכשדיברו אודות הרה"צ מבאָרדיטשוב, נענה הצ"צ ואמר: "אונזער מחותן", והרב"ש (בנו הבכור של הצ"צ) חזר פתגם מהרה"צ מבאָרדיטשוב בכיזור מארז"ל שחג הסוכות הוא "ראשון לחשבון עוונות"⁴:

התשובה דימים נוראים, ר"ה עשי"ת ויוהכ"פ, היא תשובה מיראה, שלכן נקראים "ימים נוראים"⁵, ובתשובה מיראה — "זדונות נעשות לו כשגגות"⁶ משא"כ התשובה דחג הסוכות, שאז העבודה היא בשמחה — היא תשובה מאהבה, ובתשובה מאהבה — "זדונות נעשות לו כזכיות"⁶.

(1) ראה תו"א ס"פ וישב (ל, סע"א ואילך). (סה"ש תרצ"ז ע' 161).

ובכ"מ. (4) תנחומא אמור כב. ויק"ר פ"ל, ז.

(2) ראה פע"ח שער תפלות ר"ה פ"ז. (5) ראה אוה"ת ואתחנן ס"ע קעט ואילך.

ועוד. ויק"ר פ"ל, ז. (6) ובכ"מ.

(3) שיחת ליל א' דחה"ס תרצ"ז ס"ג. (6) יומא פו, ב.

וזהו "ראשון לחשבון עוונות" — היום הראשון שבו גם העוונות נחשבים בחשבון הזכיות.

כשסיים הרב"ש לחזור על הפתגם, אמר הצ"צ:

זקני (רבינו הזקן) מבאר ענין זה בנוגע לד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות, שהם כנגד ד' אותיות דשם הוי"ו שלמעלה מסדר השתלשלות (שגם מצד בחינה זו ישנו הענין ד"זדונות נעשות לו כזכיות").

עד כאן דברי הרב.

ומסיפור זה מובן, שמעלת ד' ימים אלו על יוהכ"פ היא מעלה שבאין-ערוך — שהרי החילוק בין "זדונות נעשות לו כשגגות" ל"זדונות נעשות לו כזכיות" הוא באין-ערוך, כיון ש"שגגות" אינם בהתאם לרצון העליון, ואדרבה — הם היפך רצון העליון (אלא שזהו בשוגג), משא"כ "זכיות" הרי הם רצון העליון.

ד. עפ"ז יובן גם הסיפור ש"כ"ק מו"ח אדמו"ר נכנס פעם למחרת יוהכ"פ אל אביו, כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ושאלו: אבא, ומה עתה? ויענהו: עתה ביחוד צריך לעשות תשובה ("איצטער דאָרף מען ערשט תשובה טאָן").

והביאור בזה — ע"פ הנ"ל, שמבלי הבט על מעלת התשובה דעשיית (ובפרט עפמשנת במאמרים⁷ שהיא תשובה עילאה), אעפ"כ התשובה שבד' ימים אלו היא נעלית עוד יותר, כנ"ל שהו"ע שם הוי"ו שלמעלה מהשתלשלות, שבמדרגה זו "זדונות נעשות לו כזכיות", משא"כ ביוהכ"פ.

ועילוי זה הוא דוגמא ומעין דלעתיד לבוא, כידוע⁸ שבזמן הזה הבירור הוא רק בקליפת נוגה, ולעת"ל יהי' הבירור גם בג' קליפות הטמאות, ומעין ענין זה הוא הענין ד"זדונות נעשות לו כזכיות".

ה. ואף שלכאורה אינו מובן איך אפשר לומר כן (שימים אלו הם למעלה מיוהכ"פ), מ"מ, כן הוא הענין ("אזוי איז דער ענין").

גם תו"מ שם ע' 111. וש"נ.

(9) סד"ה שיר המעלות דיום ב' דר"ה וסד"ה אר"ש בר נחמני דש"פ וילך (לעיל ע' 11; ע' 24).

(10) ראה תניא פ"ז. ובכ"מ.

(7) ראה שיחת מוצאי יוהכ"פ תשי"ט ס"ד (סה"ש ה'שי"ת ע' 346). וש"נ. וראה גם תו"מ חכ"א ריש ע' 136.

(8) ראה שיחת מוצאי יוהכ"פ תרפ"ט בתחלתה (סה"ש תרפ"ט ע' 25). וש"נ. וראה

— כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר¹¹ אודות החסיד ר' יעקב מרדכי מפאָלטאַווא, שכאשר הי' מבאר ענין מסויים שהי' קשה לבארו בהסבר להזולת, הי' נוהג לומר: "אַזוי אַזוי איז דער ענין".

וכן הוא בנדו"ד — "אַזוי איז דער ענין", שלאחרי כל העילוי דיוהכ"פ, ובפרט בתפלת נעילה, הרי ד' ימים אלו הם נעלים עוד יותר.

ו. והנה, כיון שכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר סיפור הנ"ל (אודות מעלת ד' הימים שבין יוהכ"פ לסוכות), ה"ז רא"י שסיפור זה הוא הוראה לכל אלו שהסיפור הגיע אליהם¹².

והענין בזה:

ד' ימים אלו שבין יוהכ"פ לסוכות הם אמנם יומין דחול — שלא כמו ר"ה ויוהכ"פ, שלא כמו עשי"ת, ואפילו שלא כמו ימי חודש אלול, שהרי חודש אלול מאירים בו י"ג מדות הרחמים¹³, משא"כ בד' ימים אלו לא מצינו ענין זה;

אבל אעפ"כ, לאחרי הקדמת העבודה דאלול, ימי הסליחות, ר"ה, עשי"ת ויוהכ"פ — מגיעים ביומין דחול פשוטים למדריגה נעלית יותר מאשר קודם לכן.

ולאידך, אף שענינם של ימים אלו הוא גילוי שם הוי' שלמעלה מסדר ההשתלשלות — אעפ"כ נמשך גילוי זה ונקבע בזמן מוגבל, זמן של ד' ימים; לא בזמן רוחני כפי שהוא בעולם האצילות, "אלף שנים בעיניך כיום אתמול"¹⁴, או עכ"פ בזמן רוחני כפי שהוא בעולמות ב"ע הרוחניים¹⁵, אלא בזמן גשמי, כפי שהוא בעוה"ז הגשמי, זמן מפורט (וידוע, שככל שהזמן הוא מפורט יותר, הרי זה מורה על היותו תחתון יותר).

ונקודת הדברים — שזהו ענין נעלה ביותר שיש לו שייכות והוראה לכאו"א.

וכמדובר לעיל¹⁶, שכאו"א יכול להגיע להמדריגה העליונה ביותר דתשובה עילאה. והדרך לזה — ע"י ענין ההעתקה שבנפשו, שמעתיק

14) תהלים צ, ד. וראה לקו"ת שה"ש יז, ד. ובכ"מ.

15) ראה סהמ"צ להצ"צ מצות האמנת אלקות פי"ב (דרמ"צ נט, א).

16) ראה ד"ה ארשב"נ דש"פ וילך (לעיל ע' 17 ואילך; ע' 23).

11) ראה סה"ש תש"ו ע' 13. וש"נ. וראה גם תו"מ ח"ד ע' 43. וש"נ.

12) ראה גם תו"מ חכ"ג ע' 139. וש"נ.

13) ראה מ"ח מס' אלול פ"א מ"ג. פע"ח

שער ר"ה פ"א. לקו"ת ראה לב, סע"א. ובכ"מ.

עצמו מכל עניניו, שכן, אף שהעתקה זו היא במדריגות תחתונות, הרי ע"פ הידוע¹⁷ בענין "בכל מאדך"¹⁸, "מאד שלך", מובן, שע"י שמעתיק עצמו מעניניו במדריגתו ("מאד שלך"), אזי בא להגילוי דשם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, שהוא מעין דלעתיד לבוא (כנ"ל).

ובפרטיות יותר — הנה בהזמן דלעת"ל גופא יש כו"כ מדריגות, שנחלקים בכללות לב' מדריגות¹⁹: (א) הזמן שבו "ילכו מחיל אל חיל"²⁰, הליכה בעילוי אחר עילוי, שזהו בבחי' האורות; (ב) "יום שכולו שבת ומנוחה"²¹, שזהו בהעצמות²². וע"י ענין ההעתקה שבנפשו בא להגילוי דשם הוי' שלמעלה מהשתלשלות, ועד להוי' שבהעצמות שאין בו אותיות²³, שמדריגה זו תהי' בגילוי ב"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים".

* * *

ז. ע"פ האמור לעיל שד' הימים שבין יוה"כ"פ לסוכות הם כנגד ד' אותיות דשם הוי', נמצא, שי"ג תשרי (יום ההילולא של אדמו"ר מהר"ש) — יום הג' — הוא כנגד אות וא"ו, שמורה על בחי' ז"א, שעיקרו תפארת²⁴.

והענין בזה:

אף שאות וא"ו דשם הוי' באה לאחרי אות ה"א, ומכ"ש לאחרי אות יו"ד, שהיא הראשית והעיקר דשם הוי' — אעפ"כ ישנה מעלה באות וא"ו, להיותה בקו האמצעי, שעולה עד הכתר.

וכידוע²⁵ שאף שגם שאר הספירות עולות בכתר, מ"מ יש מעלה יתירה בספירת התפארת, כי, שאר הספירות: (א) רק עולות בכתר, אבל הם נשארים ענינים נפרדים, (ב) העלי' היא בחיצוניות הכתר. משא"כ ספירת התפארת: (א) מתאחדת בהכתר, (ב) בפנימיות הכתר.

והנה, בספירת התפארת גופא ישנם כמה ענינים: כפי שהיא ספירה בפני עצמה; כפי שכוללת ומייחדת חסד וגבורה; כפי שהיא למעלה מהם; וכפי שמתייחדת בפנימיות הכתר, בבחי' עתיק ולמעלה יותר. וענין

23 ראה גנת אגוז (להר"י גיקטליא) חלק הראשון שער ההוי' (ד, א). הובא בשל"ה ה, א. ונתבאר בסה"מ תרנ"ט ע' שפד. המשך תרס"ו ע' תלא.

24 ראה לקו"ש ח"ד ע' 1361 הערה 2 (משיחה זו).

25 ראה תו"ח נח סה, ב. המשך תער"ב ח"א ע' רכ ואילך. סה"מ תש"ז ע' 152. ועוד.

17 ראה תו"א מקץ לט, ג ואילך. ובכ"מ.
18 ואתחנן ו, ה.
19 ראה גם מכתב י"א תשרי שנה זו (אג"ק חי"ט ע' יד ואילך).
20 תהלים פד, ח. וראה ברכות ומו"ק בסופן.
21 תמיד בסופה.
22 ראה המשך תרס"ו ע' יב ואילך.

זה — התאחדותה בפנימיות הכתר — הוא עיקר ענינה, ונקרא בשם "תפארת שבתפארת".

וזהו גם הביאור בהסיפור²⁶, שהצמח-צדק הלך לבחון את ילדיו, וכשבחן את כ"ק אדמו"ר מהר"ש נ"ע — התפעל מאד המלמד (שהי' נוכח בשעת מעשה), כיון שידיעותיו היו בהפלגה שלא לפי ערך שנותיו, ואמר הצ"צ: לגבי תפארת שבתפארת — אין זו הפלאה כלל²⁷.

והיינו, שלגבי תפארת שבתפארת, שהו"ע ספירת התפארת כפי שמתאחדת בעתיק (כנ"ל) — הרי גם ענין היותר נפלא אינו הפלאה כלל. וזהו ג"כ הטעם לכך שהנהגת אדמו"ר מהר"ש היתה בהרחבה²⁸, כיון שענינו הי' ספירת התפארת, ובתפארת גופא — תפארת שבתפארת, שענינה שהיא כוללת את כל ההפכים, ובעומק יותר — שהיא מתאחדת בעתיק.

*

ח. עפ"ז יש לבאר גם החילוק בין ענין "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה"²⁹ לענין "נחלה בלי מצרים"³⁰:

ובהקדמה — ששאלו על האמור כמ"פ³¹ שיקויים הענין ד"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", ולאח"ז הענין ד"נחלה בלי מצרים" — מדוע אומרים שהם ב' ענינים, דלכאורה הרי זה היפך דברי הגמרא³⁰ "כל המענג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים, שנאמר³² אז תתענג על ה' והרכבתיך על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך .. כיעקב שכתוב בו ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", דמשמע שהם ענין אחד? והביאור בזה:

מדברי הגמרא גופא מוכח שהם שני ענינים, דלכאורה, לשם מה נאמר בגמרא "נותנין לו נחלה בלי מצרים", ולמה לא נאמר "נותנין לו נחלת יעקב"? — ומזה מוכח שכוונת הגמרא להוסיף עוד ענין בעומק יותר.

ואף שהענין ד"נחלה בלי מצרים" נלמד מהפסוק "ופרצת גו" —

28) סה"ש תרפ"ט ע' 38 הערה 13. וש"נ.
וראה גם תר"מ חכ"ג ע' 224. וש"נ.
29) ויצא כח, יד.
30) שבת קיח, סע"א.
31) תר"מ חכ"ג ע' 242. ע' 276.
32) ישע"י נח, יד.

26) תו"מ — רשימת היומן ע' רפג
(נעתק ב"היום יום" ב אייר). ספר התולדות
אדמו"ר מהר"ש ע' 7.
27) כ"ה בספר התולדות שם. ובצו"מ
ו"היום יום" — בשינוי לשון.

הרי כן הוא בכל הלימודים שבתורה שבעל-פה, שאע"פ שכל ענין נאמר "מנא הני מילי כו' דאמר קרא כו'", אעפ"כ, הענינים כפי שהם בתושבע"פ הם בעומק יותר מכפי שהם בתושב"כ, וכמארז"ל³³ "ערבים עלי דברי סופרים כו'", והיינו, שאף שהענין כפי שהוא בתושב"כ יש בו בהעלם כל העומק שבתושבע"פ, שהרי "ליכא מידי דלא רמיזא באורייתא"³⁴, מ"מ, הענינים המתגלים בתושבע"פ הם בעומק יותר מהגילוי שבתושב"כ.

ט. והענין בזה:

"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" — פירושו שישנם ההגבלות ד"ימה וקדמה גו", אלא שפועלים בהם את הענין ד"ופרצת"; משא"כ "נחלה בלי מצרים" — פירושה שמלכתחילה אין מיצרים והגבלות כלל. ובענין הספירות: "ופרצת גו" — הו"ע ספירת התפארת כפי שהיא בהקוין דחסד וגבורה, דהיינו שישנם ההגבלות דחו"ג והתפארת כוללת ומייחדת אותם; ו"נחלה בלי מצרים" — הו"ע ספירת התפארת כפי שהיא מתאחדת בהכתר.

וזהו שבתושב"כ נאמר בגילוי רק הענין ד"נחלת יעקב .. שכתוב בו ופרצת גו", אבל פנימיות הענין ד"ופרצת" (כפי שנתגלה ע"י תורה שבע"פ) היא "נחלה בלי מצרים" — כי כן הוא גם בענין ספירת התפארת, שבחיצוניות ובגילוי זהו ענין של יחוד ב' קוין, אבל בפנימיות — הרי ענין זה גופא שהתפארת מייחדת חו"ג הוא מצד המעלה שבה שעולה עד הכתר, ענין שלמעלה מקוין.

ועפ"ז מובן, שב"ופרצת גו" נכלל גם הענין ד"עלה הפורץ"³⁵ — גילוי אור הבלי-גבול דלעתיד, כי הפנימיות דיחוד הקוין היא גילוי אור הבלי-גבול.

י. והנה, דובר כמ"פ³⁶ אודות פתגם אדמו"ר מהר"ש³⁷ (בעל יום ההילולא די"ג תשרי): "די וועלט זאָגט אַז אויב מען קען ניט אַרונטער גייט מען אַריבער, און איך זאָג אַז מען דאַרף לכתחילה אַריבער" (העולם

(36) ראה תו"מ ח"ג ע' 205. ח"י ע' 81.
ח"ג ס"ע 358 ואילך. חכ"א ע' 274. ע' 322.
חכ"ב ע' 224.
(37) אג"ק אדמו"ר מוהריי"צ ח"א ע' תריז.
וראה גם מכתב ו' אלול שנה זו (אג"ק ח"ח ע' תקכ).

(33) ע"ז לה, א ובפרש"י. וראה ירושלמי
שם פ"ב ה"ז.
(34) ראה תענית ט, א ובפרש"י. תוס'
ישנים יומא לח, ב. זח"ג רכא, א. זו"ח קח, א.
א.
(35) מיכה ב, יג.

סבור שכאשר אי אפשר לילך מלמטה יש לדלג מלמעלה, ואני סבור שצריכים לכתחילה לדלג מלמעלה).

והרי פתגם זה הוא בהתאם לעבודתו וענינו של קו התפארת — פריצת הגדרים (כנ"ל).

ובנוגע לפועל:

העבודה צריכה להיות באופן ד"ופרצת", ובכלל זה — שתהי' העבודה בשמחה ובטוב לבב, שהרי שמחה פורצת כל הגדרים³⁸.

ובפרטיות יותר — הכוונה היא לקו התורה, שהוא קו האמצעי, דהיינו שצריכים ללמוד תורה בשופי, והלימוד צריך להיות בשמחה. ומלימוד התורה יומשך ענין זה גם בשאר ב' הקוין, עבודה וגמילות חסדים.

וכאשר תהי' העבודה בשמחה ובטוב לבב בכל הג' קוין³⁹ — הנה עז"נ⁴⁰ "אם בחוקותי תלכו גו' ונתתי גשמיכם גו'", היינו שעייז' יומשך הרחבה ושמחה גם בענינים הגשמיים, ובמילא יתוסף שמחה והרחבה יתירה גם בלימוד התורה.

יא. ובפרטיות יותר:

ידוע שבתורה גופא ישנם כמה מדריגות: ישנה דרגת התורה כפי שהיא "ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים"⁴¹ — שזהו בדוגמת הענין ד"ופרצת גו'", דהיינו, בלי-גבול היוצא מן הגבול; וישנה דרגת התורה כפי שהיא בבחי' בלי-גבול ממש, עד לבחי' שעשועי המלך בעצמותו, וכפי שנימנו בכתוב⁴² חמש מדריגות בתורה, שהם כנגד חמשה שמות שנקראו לנשמה⁴³: נפש רוח נשמה חי' יחידה — שכל בחינות אלו הם רק בבחי' השמות שאינם העצם⁴⁴ ונוסף לזה ישנה דרגת התורה כפי שהיא בהעצמות ממש, דוגמת עצם הנשמה שלמעלה גם מיחידה.

וכל בחינות אלו ישנם בהעלם גם בבחינה התחתונה שבתורה, וכנ"ל שגם בחי' "נחלה בלי מצרים" ישנה בהעלם במדריגת "ופרצת גו'".

42) משלי ה, ל-לא. וראה לקו"ת במדבר יז, ד ואילך. ובכ"מ.

43) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.

44) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56 ואילך. וש"נ.

38) ראה בארוכה סה"מ תרנ"ז ס"ע רכג ואילך.

39) ראה גם שיחת יום ב' דר"ה ס"ד (לעיל ס"ע 14 ואילך). וש"נ.

40) ר"פ בחוקותי.

41) איוב יא, ט.

ולכן, כשיתחילו בענין ההעתקה במדריגות תחתונות יותר (כנ"ל ס"ו), הנה עי"ז יבואו לבחי' "תזל כטל אמרתי"⁴⁵, שהוא למעלה גם מ"שירא דטלא דברולחא"⁴⁶, עד לבחי' "ישאהו על אברתו"⁴⁷, דהיינו, למעלה מהרצון דמצוות⁴⁸, ועד לבחי' "הוי' בדד ינחנו"⁴⁹ — שעצם התורה מגלה את עצם הנשמה כפי שהיא מאוחדת בהעצמות, ששם ישנם רק הקב"ה וישראל⁵⁰.

(49) שם, יב.

(50) ראה בארוכה ד"ה כנשר שנאמר בהתוועדות (לעיל ע' 36 ואילך).

(45) פרשתנו לב, ב.

(46) לקו"ת פרשתנו עג, ג.

(47) שם, יא.

(48) לקו"ת שם עח, ב ואילך.